

СТ А Н О В И Щ Е

От: *доцент д-р Христина Стефанова Харизанова-Бартос*
ВУ / научна организация: УНСС
Научна специалност: ПН 3.8. Икономика, "Икономика и управление"

Относно: *дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен*
„доктор“ *по научна специалност ПН 3.8. Икономика, "Икономика и*
управление“ в УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Нол Красничи*
Тема на дисертационния труд: *Ефективност на подотраслите на селското стопанство в Косово: трайни насаждения, зеленчукопроизводство и животновъдство*
Основание за представяне на становището: *участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 1561/13.07.2020 г на Ректора на УНСС.*

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма Икономика и управление- (агробизнес, екоикономика) към *катедра Икономика на природните ресурси /Бизнес факултет/* на УНСС - съгласно Заповед на ректора на УНСС № 1900/18.07.2018 г. Обучението е осъществено в *самостоятелна* форма през периода 11.07.2018-08.07.2020 г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд се състои от увод, изложение, представено в три глави, заключение, списък на използваните литературни източници и приложения. Той обхваща 126 страници, от които 99 страници изложения, 4 страници списък на информационните източници и 23 страници приложения. Изложението съдържа 21 фигури, 29 таблици и 5 приложения. Използваната литература включва 56 източника на английски език.

Целта на дисертационният труд е да се анализира ефективността и резултатите на селскостопанските подсектори в Косово и да се оцени финансовото въздействие на националните мерки за ефективност на земеделските стопанства. За постигане на целта, докторант Красничи последователно залага и изпълнява следните задачи:

- 1) Оценка на ефективността на подсекторите на Селското стопанство в Косово, специализирани в полските култури, смесените култури и животновъдството
- 2) Оценка на финансовото въздействие на различни мерки съгласно Националния план за земеделие и развитие на селските райони на Косово
- 3) Предиизвикателствата и перспективите на избраните подсектори

4) Определяне нивото на бюджетните разходи за под мерки за тези подсектори на национално ниво и извеждане на препоръки за промяна в политиките.

Изследователските задачи и въпроси са коректно формулирани и са обект на изследователски интерес.

Използваните данни за изследването са първични и вторични, като вторите са на база личен принос на докторанта като консултант в екипа на FADN, За вторични данни са използвани научни книги, статии, изследователски доклади за различни теории за оценка на ефективността, DEA и др., икономически и социални данни за всички подсектори на селското стопанство в Косово. Изследването е ново за Косово и използва надеждни данни от FADN.

Важните изводи от изследването могат да бъдат полезни за политиците и всички заинтересовани страни, партньори и ключови страни за подобряване на ефективността на стопанствата в Косово в полза на местното земеделие за достъп до местния и международния пазар, за намаляване на отрицателния търговски баланс и увеличаване на заетост в селските райони.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Докторант Нол Красничи последователно разглежда приложението на моделите за анализ и разгръща анализирания проблем в последователност. Високо оценявам приноса на докторанта, както в разработването на въпросите нужни за проучването в селското стопанство на Косово, така и приложението на събраната информация в практически резултати, които допринасят за актуална оценка на ефективността на аграрните стопанства в страната.

Първа глава разкрива значението на избраните модели за анализ на дейността на аграрния сектор в Косово, като г-н Красничи демонстрира познания в областта на приложение на избраните модели, а във втора глава се добавят и данните, необходими за приложение на избраната методология.

Трета глава е основна аналитична и включва основните резултати от изследването. Последователно се разглеждат резултати от общи за страната до специфични изводи направени от изчисленията от избраната методология. Резултатите са на база 5 годишен период, който е достатъчен за извеждане на изводи и препоръки. Част от изследваната информация в дисертационният труд обхваща БВП от селското стопанство, използване на земята, количество влаган труд и приходи от дейността.

В дълбочина се разглеждат и политиките прилагани в аграрния сектор и тяхното приложение за изследваните обекти.

В точка 4.2 са изведени основните резултати от приложените изчисления от избраната методология от глава 1 и 2, като се извежда ефективността за разглежданите специализации.

На базата на предложените анализи се правят конкретни, практически изводи, които могат да се използват от институциите в Косово с цел преодоляването на някой от констатираните проблеми в селското стопанство.

Добро впечатление прави, високият стил на изказ и познанията, базирани на синтезираните автори виждания и собствените оценки на докторанта.

Поставените задачи са обвързани с основната цел на дисертацията и тяхното обосноваване и изпълнение е в синхрон с изследователските хипотези.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Основните приноси могат да бъдат обобщени по следния начин:

Приносите, изведени в дисертационния труд съответстват с достиженията в разработката и са изцяло негова заслуга, като са продукт на задълбочени познания в областта на ефективността на селското стопанство в Косово. Основните приноси са описани в точка 2 от становището.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Представените за становище публикации обхващат отделни части на дисертационния труд и представляват самостоятелни рецензирани разработки.

(1) Nol Krasniqi and Henrietta Nagy 2020 „The Assessment of Three Measures (101, 103, 302) Under the National Plan of Agriculture and Rural Development of Kosovo“, Journal Economic and Regional Studies / Studia Ekonomiczne i Regionalne 13(1):70–86, DOI: <https://doi.org/10.2478/ers2020-0006>

(2) Nol Krasniqi 2020 „The role and impact of Local Action Groups in Rural Development of Kosovo“, Journal of Agribusiness and Rural Development 55(1), 17–28. DOI: <https://doi.org/10.17306/J.JARD.2020.01306>

(3) Nol Krasniqi and Diana Kopeva „Short Food Supply Chains (Sfsc) And Their Role for Farmers and Rural Regions: Cases from Kosovo And Bulgaria“ Journal New Medit – A Mediterranean Journal of Economics, Agriculture and Environment, Accepted for publication/Forthcoming

6. Оценка на автореферата

Авторефератът включва основните достижения на дисертационния труд и е разработен, съгласно изискванията.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

1. Качеството на дисертацията би се повишило, ако докторантът бе извел в първа глава по какъв начин са избрани под секторите, които са изследвани.
2. Също така първа глава би се обогатила ако бяха включени повече автори, разкриващи ефективността в селското стопанство не само от методологична гледна точка, а и от икономическа, технологична, социална и др.
3. Допълнителна препоръка е да продължи с публикационната дейност, като се насочи и към други специализации в селското стопанство.

8. Заключение

Въз основа на научното изследване, обобщения, изводи и препоръки, направени от докторанта, считам че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и на Правилника за учебната дейност на УНСС и неговото приложение, което ми дава основание да го оценя положително и да предложа на почитаемото Научно жури да присъди на Нол Краснички образователната и научна степен "доктор" в Професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност "Икономика и управление".

26.08.2020 / София

Подпис: .....

University of National and world Economy

SCIENTIFIC STATEMENT

From: Associate Professor Dr. Hristina Stefanova Harizanova-Bartos

University / scientific organization: UNWE

Scientific specialty: 3.8. Economics, "Economics and Management"

Subject: dissertation work for maintaining the educational and scientific degree "Doctor" in the scientific specialty 3.8. Economics, "Economics and Management" (Agribusiness and Eco economics) at UNWE.

Author of the dissertation: Nol Krasniqi

Dissertation topic:

Title: "THE EFFICIENCY OF SUBSECTORS IN AGRICULTURE OF KOSOVO: "SPECIALIZED IN FIELD CROPS, MIXED CROPS AND LIVESTOCK"

Grounds for submitting the review: A member of a scientific jury for the defense of a dissertation work, appointed by an order №1561/13.07.2020 of the Rector of UNWE

1. Information about the candidate- General Information

The dissertation has taught in a doctoral program at the Department of Economics of Natural Resources -Agribusiness and Ecoeconomics / Business Faculty / of UNWE (Economics and Management) - Order of the Rector of UNWE № 1900 / 18.07.2018. Term -11.07.2018-27.07.2021.

2. General characteristics of PhD thesis

The dissertation includes introduction, main part presented in three chapters, conclusion, list of relevant literature sources and appendices. Thesis includes 126 pages, of which 99 pages are main part, 4 pages are references and 23 pages appendices. Also includes 21 figures, 29 tables and 5 appendices. Used literature is based on 56 sources in English.

The aim of the dissertation is to analyze the efficiency and performance of the agricultural subsectors in Kosovo and to assess the financial impact of national employees on the efficiency of agricultural holdings. To reaching the aim the PhD student set up the following tasks:

- 1) Evaluation of the effectiveness of the agricultural sub-sectors in Kosovo specializing in arable crops, crop rotation and animal husbandry
- 2) Assessment of the financial impact of various measures under the National Plan for Agriculture and Rural Development of Kosovo
- 3) The challenges and prospects of the selected subsectors
- 4) Determine the level of budget expenditures for sub-measures for these sub-sectors at national level and make recommendations for policy change

Research tasks and questions are correctly formulated and are the subject of research interest. The data used for the research are primary and secondary, and the collection is based on the personal contribution of the doctoral student as a consultant in the FADN team and includes

collecting economic and social data for all agricultural subsectors in Kosovo. The study is a new to Kosovo and uses reliable data from FADN.

The important findings of the study can be useful for politicians and all stakeholders, partners and key parties to improve the efficiency of farms in Kosovo in favor of local agriculture to access the local and international market, reduce the negative trade balance and increase employment in rural areas.

3. Evaluation of the obtained scientific and scientific-applied results

PhD student Nol Krasniqi consistently applicate the models, by using collected data and interrelate the results on every step of the thesis.

I highly appreciate the doctoral student's contribution, both in developing the issues needed for the study in Kosovo's agriculture and the application of the information gathered in practical results, which contribute to an up-to-date assessment of the efficiency of agricultural holdings in the country.

The first chapter reveals the importance of the selected models for the analysis of the activity of the agricultural sector in Kosovo. Mr. Krasniqi demonstrates knowledge in the field of application of the selected models. The second chapter includes the data necessary for the application of the chosen methodology.

The third chapter is the main analytical one and includes the main results of the research. Results from general outlook of the country to the specific conclusions made according to the calculations of the selected methodology are considered sequentially. The results are based on a 5-year period, which is sufficient to draw conclusions and recommendations. Part of the researched information in the dissertation covers the GDP (agriculture), land use, amount of labor input and income from the activity.

The policies applied in the agricultural sector and their application for the studied sun sectors are also researched in depth. Section 4.2 presents the main results of the applied calculations of the chosen methodology from Chapters 1 and 2, deriving the efficiency for the considered specializations.

Based on the proposed analyzes, specific, practical conclusions are drawn that can be used by the institutions in Kosovo in order to overcome some of the identified problems in agriculture.

The high style of expression and knowledge based on the synthesized author's views and the doctoral student's own assessments make a good impression.

The set tasks are related to the main goal of the dissertation and their substantiation and implementation is in line with the research hypotheses.

4. Evaluation of scientific and scientific-applied contributions

The main contributions can be summarized as follows:

The contributions made in the dissertation are in line with the achievements in the development and are entirely his merit, as a product of in-depth knowledge in the field of agricultural efficiency in Kosovo.

The contributions are mainly directed to applied methodology which is having a practical orientation and ca be used of stakeholders, policy makers etc. Other contribution can be found out in the relevant proposals which are related with the statements of the results.

5. Evaluation of the dissertation publications

The publications presented for opinion cover separate parts of the dissertation and are independent peer-reviewed works. (1) Nol Krasniqi and Henrietta Nagy 2020 „The Assessment of Three Measures (101, 103, 302) Under the National Plan of Agriculture and Rural Development of Kosovo“, Journal Economic and Regional Studies / Studia Ekonomiczne i Regionalne 13(1):70–86, DOI: <https://doi.org/10.2478/ers2020-0006> (2) Nol Krasniqi 2020 „The role and impact of Local Action Groups in Rural Development of Kosovo“, Journal of Agribusiness and Rural Development 55(1), 17–28. DOI: <https://doi.org/10.17306/J.JARD.2020.01306> (3) Nol Krasniqi and Diana Kopeva „Short Food Supply Chains (Sfsc) And Their Role for Farmers and Rural Regions: Cases from Kosovo And Bulgaria“ Journal New Medit – A Mediterranean Journal of Economics, Agriculture and Environment, Accepted for publication/Forthcoming In one of the publications

6. Evaluation of the abstract

The abstract includes the main achievements of the dissertation and is developed according to the requirements.

7. Critical remarks, recommendations and questions

1. Quality of the thesis can be increased by adding in the introductory part or in the first chapter the main methodology which clearly shows why this sectors are chosen for the analysis.
2. First chapter could be improved if the author includes more relevant theories of efficiency of agricultural sector form other point of view. As an example now is mostly described efficiency by applied methods, but it will be good if there are some explanation from other economic, social, political, technological, ecological etc. point of view.
3. An additional recommendation to Mr. Krasniqi is to continue with the publishing activity, focusing on other specializations in agriculture.

8. Conclusion

Based on the research, summaries, conclusions and recommendations made by the doctoral student, I believe that the presented dissertation meets the requirements of Law for Development of Academic staff in the Republic of Bulgaria and the Rules of UNWE for its application, which gives me reason to evaluate it POSITIVE and to offer the esteemed Scientific Jury to award Nol Krasniqi the educational and scientific degree "Doctor" in Professional Field 3.8. Economics, scientific specialty "Economics and Management".

26.08.2020 / Sofia

Signature: .....